

آنچه باید از دین آموخت، در بیان امام صادق علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آنچه باید از دین آموخت، در بیان امام صادق علیه السلام

حضرت امام صادق علیه السلام در یکی از جلسات درس به شاگردان خود فرمودند: شما [که سالهاست که جلسات شرکت می‌کنید] چه چیزی از من یاد گرفته‌اید؟

یکی از آنها گفت: یابن رسول الله! هشت مطلب از شما آموختم.

حضرت فرمودند: آنها را بشمار تا بدانم فهمیده‌ای. [یعنی امام در مقام امتحان شاگردانش برآمدند]

عمل خیر

شاگرد گفت: دیدم مردم آنچه را که دوست دارند، هنگام مرگ از آن جدا می‌شوند. وقتی دیدم اینگونه است در صدد برآمدم که دل به چیزی ببندم که مونس من شود و آن عمل خیر است.

حضرت فرمودند: به خدا قسم که خوب فهمیدی.

چند نکته درباره‌ی عمل خیر:

* پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: عمل خیر، زیاد است اما عامل به آن، کم است.

* عملی است که رنجش می‌رود ولی لذتش می‌ماند. اکثر کارهای دنیوی لذتش می‌رود و رنجش می‌ماند.

* پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: مداومت بر کار خیر، محبوب‌ترین عمل است. [اگرچه آن عمل کم باشد]

* پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: مداومت بر عمل خیر، سبب ایجاد نه چیز می‌شود:

ترک زشتی‌ها، دوری از سبکسری، خروج از گناه، رسیدن به مقام یقین، آرزوی رستگاری، اطاعت خداوند، دوری از شیطان، پذیرش عدالت، گفتن حرف حق.

آنچه باید از دین آموخت، در بیان امام صادق علیه السلام

افتخار ما چیست؟

شاگرد گفت: دیدم عده‌ای از مردم به نسب و نژاد خود و عده‌ای به اموال خود و برخی دیگر به اولاد خود افتخار می‌کنند. اما افتخار بزرگ را در فرمایش خدا دیدم که فرمود: گرامی‌ترین شما نزد خدا، با تقواترین شماست.

نسب و نژاد، مایه فخر نیست

امام صادق علیه السلام فرمودند: اگر من [جعفر بن محمد] ولایت علی بن ابیطالب علیه السلام را داشته باشم بهتر از آنست که فرزند او باشم، چون فرزند علی بودن فضیلتی از جانب خداست، اما ولایت او واجب الهی است.

* کثرت اموال و اولاد، آزمون است [که چگونه از پس آن برمی‌آییم؟] مبادا مال و فرزند، شما را از یاد خدا غافل کند، که اگر غافل کند از زیانکاران هستید. (سوره تغابن و منافقون)

* تقوی در یک جمله، طاعت خداست. یعنی انجام واجب و دوری از گناه.

از ما حرکت، از خدا برکت

یکی از شاگردان امام صادق علیه السلام در ادامه می‌گوید: دیدم مردم برای کسب روزی تلاش می‌کنند در حالیکه هدف از زندگی، رسیدن به مقام عبودیت است. خداوند از مخلوقات روزی نخواسته، چون او روزی دهنده است. هم قدرت دارد و هم قوت.

پس به وعده خدا آرام شده و به فرمایش او راضی شدم. قصد کردم آنچه را خدا می‌خواهد انجام دهم، نه آنچه خودم می‌خواهم.

* حتماً باید برای کسب روزی تلاش کنیم، اما بدانیم: از ما حرکت، از خدا برکت. برکت مال مهم است، نه کثرت آن.

* پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام، در امور دنیوی به حد کفاف و عفاف از خدا می‌خواستند. یعنی به میزانی که آبرو حفظ شود و دستشان رو به کسی دراز نشود. برای این مقدار [که خود عبادت است] تلاش می‌کردند و باقی زمان را صرف عبودیت خدا می‌کردند.

آنچه باید از دین آموخت، در بیان امام صادق علیه السلام

* عبودیت، یعنی اطاعت اوامر خدا و ترک نواهی او. نماز و روزه، حُسن خُلق، نیکی به پدر و مادر، صلّه رحم، مهار نفس و خودسازی، کارآفرینی اجتماعی و از ثمرات آن انفاق در راه خدا، وقف اموال، باقیات الصالحات، کمک به فقرا و ایتام و ستمدیدگان و ... ، همگی عبادت است. حساب کنیم چقدر عبادت می‌کنیم؟!*

* آنچه را که خدا از ما خواسته کنار گذاشتیم و فقط دنبال درآمد هستیم. رزقی که خدا وعده‌ی اعطاء آن را، به ما داده است.

کینه جویی

* بعضی از مردم بخاطر کینه‌ای که از یکدیگر در دل دارند، با هم دشمنی می‌کنند، در حالیکه خداوند فرموده است: "شیطان دشمن شماست، او را دشمن بدانید" بنابراین باید دشمن شیطان بود و کینه با مردم را کنار گذاشت.

* کینه جویی امروز جامعه، غالباً بخاطر مسائلی ناچیز است که ریشه در فقر معرفت و اخلاق دارد.

* اختلافات خانوادگی، بیشتر از این نوع است. مثلاً برادرش به او سلام کرده، اما جوابش را سنگین داده، یا برای پسرش از دخترخواهرش خواستگاری کرده ولی جواب رد داده، یا دوستش مطلبی علیه او گفته (شاید واقعاً چیزی نگفته باشد) و البته اختلافات بین زن و شوهر که داستان مفصلی دارد.

تقسیم روزی

* بعضی از مردم در رزق و روزی به یکدیگر حسادت می‌کنند، در حالیکه خداوند معیشت دنیای مردم را تقسیم کرده و بعضی را به درجاتی برتری داده تا بار زندگی عده‌ای دیگر را به دوش بگیرند و کمکشان کنند. وقتی خدا ضامن روزی است، نسبت به کسی حسادت نکرده و افسوس آنچه را که از دست داده‌ایم، نخوریم. زیرا رحمت خداوند بهتر و بیشتر از آن چیزی است که برای خود جمع کرده‌ایم.

* حسادت، یعنی ما حکمت خداوند را درک نکرده‌ایم. خداوند حکیم، مصالح و مفسد ما را می‌داند. او قدیر است و عاجز از اعطاء روزی بیشتر نیست. او علیم است و غافل از ما نیست. او کریم است و به ما بخل ندارد. پس اگر بیش از این نداده، اعتراض نمی‌کنیم.

* امام زین العابدین علیه السلام به ابوحمزه ثمالی فرمودند: به شیعیان ما خبر بده که بین الطلوعین (از اذان صبح تا طلوع آفتاب) را نخوابند، که این ساعت، وقت تقسیم روزی است.